

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Kutnie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SR Paweł Wrzesiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Irena Anyszewska

po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2019 r. w Kutnie

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P.

przeciwko M. R., A. H. i J. H.

o zapłatę

1. zasądza od M. R., A. H. i J. H. solidarnie na rzecz Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P. kwotę 1.176,34 (jeden tysiąc sto siedemdziesiąt sześć 34/100) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty,
2. oddała powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P. na rzecz M. R., A. H. i J. H. solidarnie kwotę 152,76 (sto pięćdziesiąt dwa 76/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 22 września 2017 r. powódka Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. wniosła o zasądzenie od pozwanych M. B. (obecnie R.), A. H. i J. H. solidarnie kwoty 2.851,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty. Wniosła także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że pozwaną M. B. oraz powódkę łączyła umowa agencyjna. Tytułem zabezpieczenia szkód powstałych w majątku powódki, pozwana wystawiła weksel własny in blanco. Poręczycielami weksla są pozwane A. H. i J. H., które podpisały tzw. „deklarację żyrantów i poręczycieli”. Powódka podała, że kwota zobowiązania wynika z poniesionej przez powódkę szkody wynikającej z braków towaru w sklepie, w którym pracowała pozwana M. B.. Powódka wezwała pozwanych do wykupu weksla, jednak pozwane nie dokonały żadnej wpłaty.

/pozew – k. 2-5, pismo powódki z dnia 18 stycznia 2018 r. – k. 30/

Sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, jak i w postępowaniu upominawczym. Sprawa została przekazana do postępowania zwykłego w postępowaniu uproszczonym.

/notatka urzędowa – k. 34, postanowienie – k. 34v/

W odpowiedzi na pozew pozwane wniosły o oddalenie powództwa głównego w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jednocześnie w ramach powództwa wzajemnego pozwana M. R. wniosła o zasądzenie od powódki/pozwanej wzajemnie kwoty 1.701,10 zł wraz z odsetkami

za opóźnienie od dnia 12 lipca 2016 r. tytułem bezprawnego potrącenia z wynagrodzenia powódki wzajemnej przez pracodawcę niedoborów w towarze. W uzasadnieniu pozwana wskazała, że była zatrudniona u powódki w charakterze sprzedawcy w sklepie na podstawie umowy nazwanej umową agencyjną, ale będącą w istocie umową o pracę. Pozwane podniosły zarzuty: braku deklaracji wekslowej do weksla in blanco w stosunku do wystawcy weksla, wypełniania weksla wbrew stosunkowi podstawowemu, nieudowodnienia niedoboru pozwalającego na wypełnienie weksla, braku udziału pozwanej M. R. w inwentaryzacji z dnia 2 czerwca 2016 r. oraz niezapoznania z wynikami tej inwentaryzacji. Pozwane podniosły także zarzut przedawnienia roszczenia na gruncie art. 291 § 2 Kodeksu pracy, wskazując, że wiedza o niedoborze miała miejsce w dniu 2 czerwca 2016 r.

/odpowiedź na pozew – k. 58-59, pozew wzajemny – k. 60-62/

Na rozprawie w dniu 11 października 2018 r. pełnomocnik powódki poparł powództwo, jednocześnie wniósł o oddalenie powództwa wzajemnego. Pełnomocnik pozwanych oświadczył, że pozew wzajemny złożony w imieniu pozwanej M. B. (obecnie R.) powiązany jest z ustaleniem stosunku pracy i w tym zakresie podniósł zarzut niewłaściwości, wnosząc o przekazanie sprawy do Wydziału Pracy. Sąd postanowił zawarte w odpowiedzi na pozew powództwo wzajemne wyłączyć do odrębnego rozpoznania i przekazać do IV Wydziału Pracy tutejszego sądu.

/protokół rozprawy z dnia 11 października 2018 r. – k. 53-54, pozew wzajemny – k. 60-62/

W dalszym toku postępowania stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie. Na rozprawie w dniu 12 lipca 2019 r. pełnomocnik powódki poparł powództwo, wskazując, że powództwo w sprawie IV P 84/18 z powództwa wzajemnego M. R. zostało oddalone. Natomiast pełnomocnik pozwanych wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 12 lipca 2019 r. – k. 101-102/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. wpisana jest do Rejestru Spółdzielni Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Przedmiotem jej działalności jest m. in. sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych.

/dowód: odpis z KRS – k. 14-16/

W dniu 1 lutego 2016 r. M. B. (obecnie R.) zawarła z Gminną Spółdzielnią (...) B. z siedzibą w P. umowę oznaczoną jako „umowa agencyjna”, w ramach której pozwanej powierzono pracę sprzedawcy w sklepie nr 3 w P.. Spółdzielnia zobowiązała się w lokalu spółdzielni prowadzić sklep zgodnie z postanowieniami umowy. Zobowiązała się do: przygotowania lokalu handlowego w stanie odpowiadającym warunkom do prowadzenia sprzedaży artykułów spożywczych, wyposażenia na swój koszt lokalu w urządzenia do oświetlenia, ogrzewania i urządzenia chłodnicze, zabezpieczenia lokalu przed kradzieżą oraz umieszczenia na zewnątrz lokalu szyldu. Zarząd spółdzielni miał kontrolować przebieg pracy pozwanej. Zgodnie z § 7 umowy pozwana od chwili odebrania i pokwitowania towaru oraz opakowań odpowiadała wobec spółdzielni za pełną ich wartość. W związku z tym była zobowiązana dokładnie sprawdzić przy odbiorze czy ilość, gatunek, klasa, jakość, cena detaliczna otrzymanych towarów oraz opakowania jest zgodna z danymi zamieszczonymi w dowodzie dostawy. Za wszystkie czynności związane z prowadzeniem sklepu agent otrzymywał wynagrodzenie miesięczne w formie prowizyjnej w wysokości 1,5% od obrotów miesięcznych, od dnia 1 lutego 2016 r. prowizja wynosiła 1,8%. Podstawą naliczenia wynagrodzenia były utargi za dany miesiąc. Agent zobowiązał się do utrzymania w sklepie obowiązującego minimum asortymentowego oraz zapasów towarów w ilości gwarantującej ciągłość sprzedaży, przy czym wartość nie mogła przekraczać 50.000 zł. Wszystkie zawinione braki w minimum asortymentowym w sklepie miały być traktowane jako istotne naruszenie postanowień umowy (§ 6). Na zabezpieczenie majątku spółdzielni przed stratami i szkodami spowodowanymi niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy agent składał spółdzielni zabezpieczenie w formie weksla in blanco. Wystawiony przez siebie oraz podpisany przez dwóch majątkowo odpowiedzialnych wierzycieli weksel in blanco upoważniał spółdzielnię do

wypełnienia weksla oraz przedstawienia go poręczycielom, gdyby zaszła taka potrzeba (§ 9). Umowa była zawarta na czas określony do dnia 30 kwietnia 2016 r. Pozwana oświadczyła, że postanowienia umowy oraz otrzymanych wytycznych, a także obowiązki odpowiedzialności z tytułu prowadzenia sklepu są jej znane i zrozumiałe.

/dowód: umowa – k. 43-48/

W dniu 1 lutego 2016 r. M. B. podpisała weksel in blanco, wskazując, że zapłaci bezwarunkowo ten weksel in blanco, bez protestu, na zlecenie Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P. (...)-(...) B., weksel miał być płatny w kasie Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P.. Weksel został opatrzony również podpisami A. H. i J. H. wraz z ich oświadczeniami o wyrażeniu zgody na wypełnienie weksla.

/dowód: weksel – k. 11, umowa – k. 43-48, deklaracja żyrantów lub poręczycieli wekslowych – k. 12/

Do weksla wystawionego przez M. B. (obecnie R.) została wystawiona deklaracja żyrantów lub poręczycieli wekslowych, podpisana przez M. B. jako wystawcę weksla oraz A. H. i J. H. jako poręczycieli. W treści deklaracji wskazano, że A. H. i J. H. wyrażają zgodę na wypełnienie weksla i zobowiązują się sumę tą zapłacić solidarnie, bez protestu na żądania posiadacza weksla tj. Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P. jako pokrycie długu wystawcy weksla wynikłego z przyjętych przez niego a nierozliczonych towarów, urządzeń lub spowodowania innej szkody. Na deklaracji znajduje się adnotacja, że osoby ją podpisujące zostały pouczone o odpowiedzialności z tytułu podpisania weksla.

/dowód: deklaracja żyrantów lub poręczycieli wekslowych – k. 12, przesłuchanie pozwanej M. R. – k. 73v-74, przesłuchanie pozwanej A. H. – k. 74v/

M. R. (z domu B.) pracowała w sklepie wielobranżowym nr 3 w P.. Wraz z nią pracowały jeszcze dwie osoby, na podobnych zasadach. Pozwana składała zamówienia i odbierała dostawy towaru, dokonywała wyboru asortymentu do sklepu. K. G. pełniła w sklepie funkcję kierowniczkę. Na koniec zmiany były robione dzienne wyliczenie z kasy, czy się zgadzają pieniądze.

/dowód: przesłuchanie pozwanej M. R. – k. 73v-74/

W dniu 2 czerwca 2016 r. przeprowadzono w sklepie nr 3 w P. inwentaryzację zdawczo-odbiorczą, w wyniku której ujawniono braki w łącznej wysokości 8.632,32 zł. Niedobór dotyczył towaru oraz gotówki w kasie. Protokół sprawozdania został podpisany przez członków komisji inwentaryzacyjnej oraz pracowników M. B. i K. G., z kolei A. A. odmówiła podpisania wyliczenia z inwentaryzacji. W treści sprawozdania wskazano, że niedoborem należy obciążyć w równych częściach po 2.877,44 zł pracowników odpowiedzialnych materialnie tj. M. B., K. G. i A. A..

/dowód: sprawozdanie opisowe – k. 67-70, zeznania świadka E. C. – k. 80v-81/

M. R. uczestniczyła w inwentaryzacji, podpisała protokół sprawozdania. Nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń do sprawozdania z inwentaryzacji, nie uczyniła tego po podpisaniu protokołu sprawozdania, ani po otrzymaniu wezwania do uregulowania niedoboru.

/bezsporne, nadto przesłuchanie pozwanej M. R. – k. 73v-74/

Pismem z dnia 12 lipca 2016 r. Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. zawiadomiła M. B. (obecnie R.), że w dniu 2 czerwca 2016 r. w sklepie nr 3 w P. przeprowadzono inwentaryzację, czego wynikiem był brak w wysokości 8.632,32 zł. Zarząd Gminnej Spółdzielni (...) wezwał pozwaną do zapłaty niedoboru w kwocie 2.877,44 zł, wskazując, że kwota 1.701,10 zł została potrącona z jej poborów, co stanowi 1/3 wysokości zadłużenia, w terminie do dnia 30 lipca 2016 r.

/dowód: zawiadomienie – k. 49/

Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. wypełniła weksel in blanco wystawiony przez M. B. na rzecz powódki, oznaczając termin płatności kwoty 2.851,35 zł na dzień 30 listopada 2016 r. oraz wskazując, że weksel jest płatny w

kasie Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P.. Weksel został opatrzony również podpisami A. H. i J. H. wraz z ich oświadczeniami o wyrażeniu zgody na wypełnienie weksla.

/dowód: weksel – k. 11, umowa – k. 43-48, deklaracja żyrantów lub poręczycieli wekslowych – k. 12/

Pismem z dnia 10 listopada 2016 r. skierowanym do każdej z pozwanych odrębnie, Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. wezwała do zapłaty kwoty 2.851,35 zł z tytułu powstałych braków i szkód w powierzonym majątku spółdzielni, w związku z wykonywaniem umowy z dnia 1 lutego 2016 r. wraz z aneksami oraz umowy o odpowiedzialności cywilnej z dnia 15 lutego 2016 r., w terminie do dnia 30 listopada 2016 r. Jednocześnie zawiadomiła o wypełnieniu weksla in blanco na kwotę 2.851,35 zł i wezwała do wykupu weksla.

/dowód: przedsądowe wezwania do zapłaty wraz potwierdzeniami nadania – k. 8-10v/

Pozwane po wezwaniu nie dokonały żadnej wpłaty na rzecz powódki.

/bezsporne/

Gminna Spółdzielnia (...) B. z siedzibą w P. i M. R. nie pozostają już w relacjach umownych.

/bezsporne/

Nieprawomocnym wyrokiem z dnia 26 czerwca 2019 r. wydanym w sprawie IV P 84/18 z powództwa M. R. przeciwko Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P. o wynagrodzenie Sąd Rejonowy w Kutnie IV Wydział Pracy oddalił powództwo i nie obciążył powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego.

/okoliczność znana z urzędu, nadto wydruk wyroku w sprawie IV P 84/18 – k. 100/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone do akt sprawy, w postaci dowodów z dokumentów złożonych przez stronę powodową, w tym kserokopii tych dokumentów, których wiarygodność nie budziła wątpliwości i które to ostatecznie nie zostały skutecznie zakwestionowane przez stronę przeciwną.

Ustaień poczyniono również w oparciu o przesłuchanie pozwanych M. R. i A. H. oraz zeznania świadków, które w odpowiedniej części stanowiły podstawę ustaleń faktycznych.

Wprawdzie dowody z dokumentów załączonych do akt sprawy w formie niepoświadczonych kopii lub wydruków nie stanowią dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 i art. 245 k.p.c., nie są jednak pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 k.p.c. Dopóki sąd ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów dokumentów, stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wobec odnoszenia się przez obydwie strony procesu do stanowiącego podstawę wystawienia weksla in blanco stosunku prawnego, rozpoznając niniejszą sprawę sąd rozstrzygał spór nie tylko na płaszczyźnie prawa wekslowego, ale również przechodząc na płaszczyznę stosunku cywilnoprawnego, który legł u podstaw wystawienia oraz poręczenia weksla in blanco.

Poza sporem pozostawał fakt zawarcia w dniu 1 lutego 2016 r. przez pozwaną M. R. i powodową spółdzielnię stosunku zobowiązaniowego. Strony różniły się w ocenie charakteru tego stosunku umownego. Powódka twierdziła, że była ta umowa agencyjna, zaś pozwana M. R. twierdziła, że był to stosunek pracy.

Wypada zauważyć, że zawarta umowa była przez strony wykonwana na warunkach w niej wskazanych. Pozwana M. R. akceptowała przedstawione jej na piśmie warunki, nie kwestionowała zapisów umowy, nie wystąpiła z żądaniem ustalenia istnienia stosunku pracy, nie przedłożyła świadectwa pracy lub odpisu prawomocnego orzeczenia ustalającego istnienie stosunku pracy.

Zasada swobody umów (art. 353¹ k.c. w zw. art. 300 k.p.) polega na możliwości wyboru przez strony rodzaju stosunku umownego, który będzie je łączył. Mimo, że umowa, na którą powołują się strony, nie była umową agencyjną w rozumieniu regulacji art. 758 k.c., nie została jednak przez strony określona jako umowa o pracę.

Należało zatem przyjąć, że strony łączyła umowa cywilnoprawna, na podstawie której spółdzielnia powierzyła pozwanej M. R. obowiązki sprzedawcy w sklepie nr 3 w P. na warunkach wskazanych w zawartej umowie, za zapłatą wynagrodzenia, którego wysokość była uzależniona od utargów za dany miesiąc.

Zgodnie z ustaleniami umownymi na zabezpieczenie majątku spółdzielni przed stratami i szkodami spowodowanymi niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy pozwana złożyła spółdzielni zabezpieczenie w formie weksla in blanco, poręczonego przez pozostałe pozwane.

Pozwana M. R. przyjęła na siebie odpowiedzialność za niedobory, jakie mogły powstać w związku z wykonywaniem umowy, w częściach równych z innymi osobami opowiedzialnymi za prowadzenie wskazanego sklepu.

W dniu 2 czerwca 2016 r. kilkusobowa komisja powołana przez spółdzielnię przeprowadziła inwentaryzację, z której wynikały niedobory towaru oraz gotówki w kasie o łącznej wartości 8.632,32 zł i których spłatę podzielono pomiędzy M. R., A. A. i K. G.. Z przeprowadzonej inwentaryzacji sporządzono sprawozdanie opisowe podpisane przez pozwaną M. R., która nie kwestionowała ustaleń komisji w trakcie inwentaryzacji, czy bezpośrednio po jej zakończeniu, nie uczyniła tego również po wezwaniu do uregulowania niedoboru.

Oświadczeniem z dnia 12 lipca 2016 r. powodowa spółdzielnia dokonała potrącenia kwoty 1.701,10 zł należnej pozwanej M. R. z tytułu wynagrodzenia z ustalonymi należnościami z tytułu niedoboru.

Pozwane skutecznie nie zakwestionowały faktu zawarcia przez powodową spółdzielnię i pozwaną M. R. umowy o treści wynikającej z przedłożonych dowodów, faktu wystawienia przez tę pozwaną weksla in blanco, podpisania deklaracji wekslowej przez pozostałe pozwane jako poręczycieli, jak również faktu złożenia przez każdą z pozwanych podpisu na wekslu in blanco złożonym przez stronę powodową.

Pozwane nie zaprzeczyły, że pozwane A. H. i J. H. poręczyły wekslowo za wystawcę weksla. Nie ulega wątpliwości, że podstawą wystawienia przez M. B. (obecnie R.) weksla in blanco były zobowiązania wynikające z umowy zawartej przez tę pozwaną z powodową spółdzielnią.

Podkreślić należy, że ważność weksla in blanco nie jest uzależniona od istnienia deklaracji wekslowej, która ma przede wszystkim znaczenie dowodowe i ułatwiać ma posiadaczowi weksla in blanco odparcie ewentualnych zarzutów wystawcy, że weksel został uzupełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem.

Ciężar dowodu, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym w tym zakresie porozumieniem, spoczywa na dłużniku wekslowym (art. 10 prawa wekslowego).

Porozumienie to, zgodnie z powszechnym w orzecznictwie poglądem, podlega regułom interpretacyjnym oświadczeń woli wyrażonym w art. 65 k.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 maja 1998 r., II CKN 531/97, OSN 1999, Nr 1, poz. 13 oraz z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSN 2000, Nr 2, poz. 27).

Pozwane wskazując na brak deklaracji wekslowej, nie złożyły jednocześnie żadnych wniosków dowodowych na okoliczność, że weksel nie został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Tymczasem podstawa wypełnienia przez powodową spółdzielnię weksla in blanco wynikała wprost z ustaleń umownych oraz podpisanych deklaracji żyrantów lub poręczycieli wekslowych.

Po stronie pozwanej istnieje zatem zobowiązanie wekslowe wobec powoda, oparte na wekslu własnym, wystawionym przez pozwaną M. R., wypełnionym przez powoda, zgodnie z zawartą umową.

Wystawiony przez pozwaną weksel in blanco zabezpieczał szkody wynikającej z braków w sklepie, w którym pracowała pozwana. Wobec ujawnienia niedoboru, strona powodowa mogła wypełnić weksel, zgodnie z ustaleniami umownymi oraz deklaracją poręczycieli, na sumę odpowiadającą przypadającemu na pozwaną M. R. udziału w ujawnionych niedoborach, czyli zgodnie ze wskazaniem sprawozdania opisowego z przeprowadzonej inwentaryzacji na sumę 2.877,44 zł, co stanowi 1/3 wysokości zadłużenia z tego tytułu [$8.632,32 \text{ zł} / 3 = 2.877,44 \text{ zł}$]. Wobec dokonanego przez stronę powodową potrącenia kwoty 1.701,10 zł, suma wekslowa powinna odpowiadać kwocie 1.176,34 zł, nie zaś wskazanej na wekslu oraz w pozwie kwocie 2.851,35 zł.

Spór między stronami ogniskował się również wokół kwestii rozliczeń inwentaryzacji, co z kolei mogło mieć wpływ na wysokość sumy wekslowej.

Trzeba zwrócić jednak uwagę, że pozwana M. R. brała udział w inwentaryzacji, podpisała protokół inwentaryzacji zawierający szczegółowe rozliczenia stanu towarów i gotówki w kasie, a także różnice stanów, nie zgłaszając do nich żadnych zastrzeżeń.

Ponadto strona pozwana nie sprecyzowała, co jej zdaniem było nieprawidłowym wynikiem inwentaryzacji, a więc jaki w jej ocenie był faktyczny stan towarów w chwili przeprowadzania inwentaryzacji. Wypada zauważyć, że przeprowadzona inwentaryzacja miała charakter spisu z natury.

Zgodnie z ustaleniami umownymi pozwana była zobowiązana m. in. dokładnie sprawdzić przy odbiorze czy ilość, gatunek, klasa, jakość, cena detaliczna otrzymanych towarów oraz opakowania jest zgodna z danymi zamieszczonymi w dowodzie dostawy. Na pozwanej spoczywał także obowiązek utrzymania w sklepie obowiązującego minimum asortymentowego oraz zapasów towarów w ilości gwarantującej ciągłość sprzedaży, przy czym wartość nie mogła przekraczać 50.000 zł. Zatem nie tylko w zakresie obowiązków, a także w interesie pozwanej leżała kontrola nad stanem towarów w sklepie. Pozwana nie powinna więc przerzucać tego obowiązku na powodową spółdzielnię.

Postanowieniem z dnia 12 lipca 2019 r. wydanym na rozprawie sąd oddalił wnioski pozwanych o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie wynagrodzenia biegłego oraz pominął dalsze wnioski dowodowe stron, w tym zgłoszony wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ds. księgowości.

Zgodnie bowiem z art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Charakter przedmiotowej sprawy, w świetle ujawnionych regulacji umownych oraz okoliczności przeprowadzonej inwentaryzacji, nie wymagał jednak zasięgnięcia wiadomości specjalnych, jego wynikiem byłoby jedynie ustalenie poprawności sporządzenia sprawozdania opisowego, wniosek ten zmierzał do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania. Wypada ponadto zauważyć, że wniosek ten został zgłoszony dopiero na kolejnym terminie rozprawy.

Zgodnie z art. 6 § 2 k.p.c., strony i uczestnicy postępowania obowiązani są przytaczać wszystkie okoliczności faktyczne i dowody bez zwłoki, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko. Strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich we właściwym czasie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione (art. 217 § 1-3 k.p.c.).

Obie strony korzystały z pomocy fachowych pełnomocników i nie były ograniczone czasowo w odpowiednim i właściwym przygotowaniu, przy uwzględnieniu regulacji art. 207 § 6 k.p.c., treści pozwu, czy odpowiedzi na pozew, pozwane winny więc już w odpowiedzi na pozew zgłosić wszelkie twierdzenia i dowody, aby nie spowodować zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Treść powyższego przepisu, mająca na względzie wymuszenie na stronach realizację zasady koncentracji materiału dowodowego, nie wskazuje na możliwość pominięcia dowodów i twierdzeń przez sąd, ale zobowiązuje sąd do ich pominięcia, o ile oczywiście nie zostaną wykazane okoliczności wymienione w art. 207 § 6 k.p.c. wyłączające ową prekluzję, czyli brak winy lub niespowodowania zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Pozwane nie wykazały, aby w sprawie występowały wskazane okoliczności uzasadniające zgłoszenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego dopiero na tym etapie postępowania.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu mającego istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zasada skonkretyzowana w tym przepisie jest jasna, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Ocena zasadności powództwa w świetle przepisów prawa materialnego jest uprawnieniem i jednocześnie obowiązkiem sądu niezależnie od poniesionych w tym zakresie zarzutów.

Roszczenie sformułowane w pozwie powodowa spółdzielni wywodziła z wystawionego przez pozwaną M. R. weksla in blanco. Weksel ten został wystawiony na zabezpieczenie zobowiązania wynikającego z zawartej przez tę pozwaną oraz powodową spółdzielnię umowy.

Poza sporem w sprawie było, że powódka jest posiadaczem weksla i jednocześnie pierwszym wierzycielem, natomiast wskazana pozwana jest wystawcą przedłożonego weksla, zaś pozwane A. H. i J. H. poręczycielami wekslowymi.

Do powstania ważnego zobowiązania wekslowego osób podpisanych na wekslu, w niniejszej sprawie wystawcy i poręczycieli, dojść mogło zatem z chwilą wydania weksla. Zobowiązanie to miało jednakże charakter warunkowy, gdyż mogło wywołać pełne skutki prawne z mocą wsteczną dopiero wówczas, gdyby weksel ten został wypełniony w sposób odpowiadający przepisom prawa wekslowego i w sposób zgodny z wolą stron. Zobowiązanie wekslowe osoby, która weksel wręczyła, nie powstanie bowiem w razie wypełnienia weksla in blanco przez jego odbiorcę niezgodnie z otrzymanym upoważnieniem (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC z 2000 r. Nr 2 poz. 27).

Nie ulega wątpliwości, że weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy.

Zobowiązanie wekslowe z takiego weksla ma samodzielny, abstrakcyjny charakter i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia. Posiadaczowi weksla, który jest pierwszym wierzycielem (remitentem), przysługuje w stosunku do wystawcy zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksla, jednak może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia dochodzenie wierzytelności wekslowej, a wygaśnięcie zobowiązania wekslowego, w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela, powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wekslem wierzytelności. Nie ma natomiast wpływu na stosunek podstawowy wygaśnięcie zobowiązania wekslowego bez zaspokojenia wierzyciela lub nieistnienie tego zobowiązania. W judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się, że w tym ujęciu można mówić o swego rodzaju priorytecie stosunku podstawowego wobec stosunku wynikającego z weksla (zob. tak Sąd Najwyższy w uchwale połączonych izb Izby Cywilnej i Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72; wyrokach z dnia: 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124, 31 maja 2001 r., V CKN 264/00, niepubl.).

Wierzyciel, który dochodzi wierzytelności wekslowej, nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunku między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania

wekslowego ulega jednak osłabieniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Ograniczenia w możliwości podnoszenia zarzutów w zakresie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksła zostały zawarte w art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016, poz. 160 j.t.). Nie dotyczą one jednak wierzyciela, tj. pierwszego posiadacza weksła, ale dalszych posiadaczy weksła, która to sytuacja nie ma miejsca w sprawie.

Istotą wskazanego przepisu jest złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksła i remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo wekslowe.

Ze względu na ściśle powiązanie weksła in blanco z porozumieniem stron w sprawie jego uzupełnienia pozwany w procesie wekslowym może się bronić zarzutami, że uzupełnienie weksła, stanowiącego podstawę powództwa, nastąpiło niezgodnie z udzielonym przez niego upoważnieniem. Zarzuty takie mogą być podnoszone bez żadnych ograniczeń, jeżeli powodem jest bezpośredni odbiorca weksła in blanco (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 marca 2014 r., III CSK 100/13, niepubl., także w wyroku z 28.04.2016 r., V CSK 518/15, niepubl.).

Z chwilą wystawienia weksła in blanco i wręczenia go wierzycielowi następuje zawarcie porozumienia między wystawcą weksła, a osobą, której ten weksel zostaje wręczony, określające sposób jego uzupełnienia.

Wobec podniesionych przez pozwaną zarzutów, zachodziła potrzeba dokonania oceny zgodności wypełnienia weksła z porozumieniem stron w tym zakresie, jak też oceny zarzutów dotyczących ważności stosunku podstawowego.

Pozwaną M. R. i powodową spółdzielnię łączyła umowa, zgodnie z którą pozwana oświadczyła, że wystawia na rzecz powodowej spółdzielni weksel własny in blanco, który to weksel powodowa spółdzielnia, jak i każdy posiadacz weksła, jako uprawniony z weksła, miała prawo wypełnić w każdym czasie na kwotę odpowiadającą zadłużeniu pozwanej z zobowiązań wynikających z umowy. Natomiast pozwane A. H. i J. H. w związku ze wskazaną umową złożyły podpisy na wekslu jako poręczyciele, podpisały również deklarację, w której wyraziły zgodę na wypełnienie weksła jako pokrycie długu wystawcy weksła wynikłego z przyjętych przez niego a nierozliczonych towarów, urządzeń lub spowodowania innej szkody, zobowiązując się sumę tą zapłacić solidarnie, bez protestu na żądania posiadacza weksła tj. Gminnej Spółdzielni (...) B. z siedzibą w P..

Analizując weksel przedstawiony w niniejszym sprawie przez powódkę uznać należało, że powódka wypełniła weksel, zgodnie z umową i podpisanymi deklaracjami wekslowymi, ponieważ uczyniła to po stwierdzeniu w wyniku kontroli (spisu z natury) niedoboru, po przeprowadzonej inwentaryzacji w sklepie. Ustalenia inwentaryzacji nie zostały skutecznie zakwestionowane przez wystawcę weksła. Jednakże wobec dokonanego przez powodową spółdzielnię potrącenia kwoty 1.701,10 zł, w zakresie sumy wekslowej weksel powinien polegać na uzupełnieniu o kwotę 1.176,34 zł, nie zaś kwotę 2.851,35 zł. Strona powodowa nie wskazała oraz nie wykazała zasadności umieszczenia na wekslu wskazanej kwoty.

Weksel przedłożony przez powoda w niniejszej sprawie jest wekslem ważnym, jego treść nie nasuwała wątpliwości, co do swej prawdziwości, tak w zakresie osnowy, jak i stanu dokumentu. Weksel ten spełnia w zakresie swej treści wymagania wynikające z prawa wekslowego, zawiera: przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, zawiera wskazanie terminu płatności, miejsce płatności, określenie podmiotu, na rzecz którego zapłata ma być dokonana, datę i miejsce wystawienia weksła oraz czytelny podpis wystawcy weksła, ponadto na wekslu znajdują się podpisy poręczycieli.

Powódka wykazała formalną ważność weksła, prawidłowość jego wypełnienia również w płaszczyźnie warunków wynikających z umowy oraz deklaracji wekslowych.

W ocenie sądu strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa w zakresie kwoty 1.176,34 zł. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, z jakiego stosunku zobowiązaniowego powód dochodził zapłaty. Powód w wystarczający sposób udokumentował również istnienie zobowiązania, jednak nie w wysokości objętej żądaniem pozwu.

Dostrzegając wszystkie te okoliczności sąd uznał, że powództwo było zasadne w zakresie kwoty 1.176,34 zł oraz, że nie zachodziły nadzwyczajne okoliczności uzasadniające oddalenie powództwa w całości.

Pozwane A. H. i J. H. poręczyły za wystawiony przez pozwaną M. R. weksel.

W przedmiotowej sprawie warunki formalne poręczenia wekslowego zostały spełnione. Pozwane oznaczyły poręczenie używając słów "oświadczam, że wyrażam zgodę" oraz złożyły podpisy na odwrotnej stronie weksla.

Zgodnie z przepisem art. 31 prawa wekslowego, poręczenie umieszcza się na wekslu albo na przedłużku. Poręczenie oznacza się wyrazem "poręczam" lub innym zwrotem równoznacznym; podpisuje je poręczyciel. Sam podpis na przedniej stronie wekslu uważa się za udzielenie poręczenia, wyjąwszy gdy jest to podpis wystawcy lub trasata. Poręczenie powinno wskazywać, za kogo je dano. W braku takiej wskazówki uważa się, że poręczenia udzielono za wystawcę.

Zgodnie z przepisem art. 32 w zw. z art. 101 prawa wekslowego poręczyciel odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył.

Kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie. Posiadacz może dochodzić roszczeń przeciw jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali (art. 47 prawa wekslowego).

Przez udzielenie poręczenia wekslowego nawiązuje się stosunek wekslowy między poręczycielem a remitentem, a nie między poręczycielem a poręczonym (wystawcą), tych ostatnich łączy natomiast stosunek cywilnoprawny, w ramach którego dojść może do rozliczeń.

Odpowiedzialność wekslowa poręczyciela wobec posiadacza weksla jest odpowiedzialnością samodzielną, a ściślej mówiąc, ma jedynie dwa rysy akcesoryjności: jeden polega na tym, że zależy ona od istnienia tylko formalnie ważnego podpisu głównego dłużnika wekslowego (którym w niniejszej sprawie jest wystawca), drugi zaś na tym, że zobowiązanie poręczyciela wekslowego zależy od istnienia zobowiązania poręczonego, granic tego zobowiązania i warunków odpowiedzialności poręczonego (którym w niniejszej sprawie także jest wystawca) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1997 r., II CKN 185/97, OSNC 1997/12/201).

Z uwagi na powyższe sąd uznał, że żądanie powódki skierowane przeciwko pozwanym znajdowało swe prawne uzasadnienie w treści weksla oraz ustaleniach umownych. Odpowiedzialność pozwanych poręczycieli jest solidarna z odpowiedzialnością wystawcy weksla na podstawie art. 47 prawa wekslowego, zgodnie z którym kto weksel wystawił, przyjął, indosował lub zań poręczył, odpowiada wobec posiadacza solidarnie.

W niniejszej sprawie powód przedłożył weksel, na którym brak jest zastrzeżeń odnośnie odsetek. W tej sytuacji powodowi w oparciu o przepis art. 481 § 1 i 2 k.c. przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następnego po dniu płatności weksla.

Osoba, która złożyła podpis na wekslu in blanco, w razie uzupełnienia tego weksla niezgodnie z upoważnieniem po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu, może powoływać się, że nie jest zobowiązana wekslowo (art. 10 prawa wekslowego).

Ze względu na funkcje weksla in blanco i jego związek z zabezpieczonym roszczeniem uzupełnienie weksla może nastąpić tylko przed upływem terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego wekslem. Dotyczy to także wypadku upoważnienia wierzyciela do uzupełniania weksla w każdym czasie. Do takiego uprawnienia do uzupełnienia

weksla in blanco stosuje w drodze analogii art. 120 § 1 w zw. z art. 118 k.c.; skutkiem upływu terminu jest zaś wygaśnięcie tego uprawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2010 r., IV CSK 382/09, niepubl.).

W tym zakresie podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia wekslowego nie zasługiwał na uwzględnienie.

Z tych względów w oparciu o przywołane przepisy sąd orzekł jak w punkcie 1. i 2. sentencji wyroku.

O kosztach procesu sąd postanowił na podstawie art. 100 zdanie 1 k.p.c., stosując zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

Z kwoty 2.851,35 zł stanowiącej wartość przedmiotu sporu, zasądzona została na rzecz powoda kwota 1.176,34 zł, stanowiąca około 41% wartości przedmiotu sporu.

Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, strony powinny ponieść jego koszty w takim stopniu, w jakim przegrały sprawę, a zatem powód w 59%, a pozwane w 41%. Koszty procesu wyniosły łącznie 1.864 zł, a złożyły się na nie po stronie powoda: opłata od pozwu w wysokości 30 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego powoda w wysokości 900 zł (stosownie do § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U., poz. 1800 z późn. zm.)), zaś po stronie pozwanej: opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 900 zł (stosownie do § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U., poz. 1800 z późn. zm.)).

Stronę powodową, zgodnie z podaną zasadą, powinny obciążać koszty w wysokości 59% ogółu kosztów (1.099,76 zł), tymczasem powódka poniosła koszty procesu w kwocie 947 zł, zatem należało zasądzić od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 152,76 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, o czym sąd postanowił w punkcie 3. sentencji wyroku.